

Wymagania edukacyjne z **biologii** dla uczniów klasy **V szkoły podstawowej**
uwzględniają zmiany w **podstawie programowej z 2024 r.**
Opracowała: **Monika Magiera**

WYMAGANIA NA OCENĘ ŚRÓDROCZNĄ:

ocena celująca:

UCZEŃ: wymienia inne dziedziny biologii i wyjaśnia czym się zajmują, analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek, wyjaśnia co to jest półpasożytnictwo, porównuje zapis przebiegu oddychania tlenowego z fermentacją, porównuje jednostki klasyfikacji zwierząt i roślin, wyjaśnia dlaczego porosty są organizmami pionierskimi, wykonuje doświadczenie demonstrujące wchłanianie wody przez mchy, rozpoznaje najbardziej znane gatunki roślin nagonasiennych i okrytonasiennych, zakłada hodowlę pleśniaka, zakłada hodowlę wodną fasoli, sporządza notatki z hodowli, spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem, wykonuje zadania, wyszukuje dodatkowe informacje i ciekawostki, rozwiązuje zadania problemowe, nietypowe,

ocena bardzo dobra:

UCZEŃ: charakteryzuje wszystkie czynności życiowe organizmów, wymienia hierarchicznie poziomy budowy organizmu roślinnego i organizmu zwierzęcego, charakteryzuje wybrane dziedziny biologii, wykazuje zalety metody naukowej, samodzielnie przeprowadza doświadczenie metodą naukową, posługuje się właściwymi źródłami wiedzy biologicznej do rozwiązywania wskazanych problemów, charakteryzuje cechy dobrego badacza, charakteryzuje funkcje wskazywanych części mikroskopu optycznego w kolejności tworzenia się obrazu obiektu, wykonuje preparaty mikroskopowe, nastawia ostrość mikroskopu, rysuje obraz widziany pod mikroskopem optycznym, wyjaśnia rolę wody i soli mineralnych w organizmie, rozpoznaje na ilustracji elementy budowy komórki zwierzęcej i omawia ich funkcje, wykonuje preparat nabłonka, rozpoznaje organelle komórki zwierzęcej i rysuje jej obraz mikroskopowy, omawia budowę i funkcje elementów budowy komórki, analizuje na podstawie ilustracji różnice między poszczególnymi typami komórek, wskazuje cechy umożliwiające rozróżnienie komórek, samodzielnie wykonuje preparat, moczarki kanadyjskiej, rozpoznaje elementy budowy komórki roślinnej i rysuje jej obraz mikroskopowy, wyjaśnia, na czym polega fotosynteza, omawia zależność przebiegu fotosyntezy od obecności wody, dwutlenku węgla i światła, zapisuje schematycznie i omawia przebieg fotosyntezy przeprowadza na podstawie opisu doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy, charakteryzuje rodzaje cudzożywności występujące u różnych grup organizmów, wykazuje przystosowania do pobierania pokarmów występujące u różnych grup organizmów cudzożywnych, zapisuje schematycznie przebieg oddychania, określa warunki przebiegu oddychania i fermentacji, charakteryzuje wymianę gazową u roślin i zwierząt, przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże, porównuje wcześniejsze i współczesne zasady klasyfikacji organizmów, wyjaśnia zasady nadawania nazw gatunkowych, przedstawia cechy organizmów, na podstawie których można je zakwalifikować do danego królestwa, omawia wpływ bakterii na organizm człowieka, wskazuje drogi wnikania wirusów i bakterii do organizmu,

prezentuje wszystkie czynności życiowe bakterii, ocenia znaczenie wirusów i bakterii w przyrodzie oraz dla człowieka, określa znaczenie poszczególnych komponentów w budowie plechy porostu, rozpoznaje różne formy morfologiczne porostów i podaje ich nazwy, opisuje czynności życiowe grzybów – odżywanie, oddychanie

ocena dobra:

UCZEŃ: wykazuje cechy wspólne organizmów, charakteryzuje wskazane czynności życiowe organizmów, opisuje czynności życiowe organizmów, na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie metodą naukową, rozróżnia próbę kontrolną i próbę badawczą, opisuje źródła wiedzy biologicznej, wymienia cechy dobrego badacza, opisuje samodzielnie budowę mikroskopu optycznego, wykonuje samodzielnie preparaty mikroskopowe, z niewielką pomocą nauczyciela nastawia ostrość mikroskopu i wyszukuje obserwowane elementy, opisuje kształty komórek zwierzęcych, opisuje budowę komórki zwierzęcej na podstawie ilustracji, z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje preparat nabłonka, wyjaśnia, co to są komórki jądrowe i bezjądrowe oraz podaje ich przykłady, samodzielnie wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej, odróżnia pod mikroskopem elementy budowy komórki, wyjaśnia rolę, poszczególnych elementów komórki, z niewielką pomocą nauczyciela rysuje obraz obiektu spod mikroskopu, wymienia czynniki niezbędne do przeprowadzenia fotosyntezy, wskazuje substraty i produkty fotosyntezy, omawia sposoby wykorzystania przez roślinę produktów fotosyntezy, z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy, omawia wybrane sposoby cudzożywności, podaje przykłady organizmów należących do różnych grup organizmów cudzożywnych, wyjaśnia znaczenie oddychania komórkowego, wskazuje różnice w miejscu przebiegu utleniania i fermentacji w komórce, wymienia narządy wymiany gazowej zwierząt lądowych i wodnych, omawia doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże, wykazuje hierarchiczną strukturę jednostek klasyfikacji biologicznej, charakteryzuje wskazane królestwo, na podstawie ilustracji przyporządkowuje organizm do królestwa, wykazuje, dlaczego wirusy nie są organizmami, omawia wybrane czynności życiowe bakterii, wykazuje znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka, analizuje różnorodność budowy grzybów, wyjaśnia sposoby oddychania i odżywiania się grzybów, wykazuje, że porosty są zbudowane z grzybnii i glonu

ocena dostateczna:

UCZEŃ: określa przedmiot badań biologii jako nauki, opisuje wskazane cechy organizmów żywych, wyjaśnia, czym zajmuje się wskazana dziedzina biologii, porównuje obserwację z doświadczeniem jako źródła wiedzy biologicznej, korzysta ze źródeł wiedzy wskazanych przez nauczyciela, z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową, podaje nazwy wskazanych przez nauczyciela części mikroskopu optycznego, wykonuje z pomocą nauczyciela proste preparaty mikroskopowe, oblicza powiększenie mikroskopu optycznego, wymienia produkty spożywcze, w których występują białka, cukry i tłuszcze, wyjaśnia, dlaczego komórkę nazywamy podstawową jednostką organizmu, wymienia organelle komórki zwierzęcej, z pomocą nauczyciela wykonuje preparat nabłonka, podaje przykłady komórki bezjądrowej i jądrowej, wymienia funkcje elementów komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej, wykonuje z pomocą nauczyciela preparat moczarki kanadyjskiej, obserwuje pod mikroskopem organelle wskazane przez nauczyciela, wskazuje fotosyntezę jako sposób odżywiania się, wskazuje substancje biorące udział w fotosyntezie i wymienia produkty fotosyntezy, przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na

intensywność przebiegu fotosyntezy, opisuje krótko różne sposoby odżywiania się zwierząt, wyjaśnia, w jaki sposób wskazany organizm cudzożywny pobiera pokarm, wyróżnia oddychanie tlenowe i fermentację, wskazuje organizmy uzyskujące energię z oddychania tlenowego i fermentacji, wyjaśnia, że produktem fermentacji drożdży jest dwutlenek węgla, wskazuje mitochondrium jako miejsce, w którym zachodzi utlenianie, wyjaśnia, czym się zajmuje systematyka, podaje definicję gatunku, wymienia nazwy królestw i podaje przykłady organizmów należących do danego królestwa, opisuje cechy budowy wirusów i bakterii, wymienia cechy, którymi wirusy różnią się od organizmów, wymienia przykłady wirusów i bakterii, wymienia cechy pozwalające zakwalifikować organizm do grzybów, omawia wskazaną czynność życiową grzybów, podaje przykłady znaczenia grzybów w przyrodzie i dla człowieka

ocena dopuszczająca:

UCZEŃ: wskazuje biologię jako naukę o organizmach żywych, wymienia czynności życiowe organizmów, podaje przykłady dziedzin biologii, wskazuje obserwacje i doświadczenia jako źródła wiedzy biologicznej, wymienia źródła wiedzy biologicznej, przy pomocy nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową, przy pomocy nauczyciela podaje nazwy części mikroskopu optycznego, obserwuje pod mikroskopem preparaty przygotowane przez nauczyciela, wskazuje komórkę jako podstawową jednostkę życia, podaje przykłady organizmów jedno- i wielokomórkowych, obserwuje preparat nabłonka przygotowany przez nauczyciela, na podstawie obserwacji preparatów, ilustracji i schematów wnioskuje o komórkowej budowie organizmów, wymienia elementy budowy komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej, obserwuje pod mikroskopem preparat moczarki kanadyjskiej przygotowany przez nauczyciela, pod opieką nauczyciela rysuje obraz obiektu spod mikroskopu, wyjaśnia, czym jest odżywianie się, wyjaśnia, czym jest samożywność, podaje przykłady organizmów samożywnych, wyjaśnia, czym jest cudzożywność, podaje przykłady organizmów cudzożywnych, wymienia rodzaje cudzożywności, określa, czym jest oddychanie, wskazuje drożdże jako organizmy przeprowadzające fermentację, wymienia jednostki klasyfikacji biologicznej, wymienia nazwy królestw organizmów, wyjaśnia krótko, dlaczego wirusy nie są organizmami, wymienia miejsca występowania wirusów i bakterii, wymienia środowiska życia grzybów i porostów, podaje przykłady grzybów i porostów, opisuje budowę grzybów na okazy naturalnym lub ilustracji, rozpoznaje porosty wśród innych organizmów

WYMAGANIA NA OCENĘ ROCZNĄ: /obejmują także wymagania na ocenę śródroczną/

ocena bardzo dobra:

UCZEŃ: wyjaśnia, dlaczego mchy uważane są za najprostsze rośliny lądowe, przeprowadza według opisu doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy, rozpoznaje, korzystając z atlasów roślin, osiem gatunków rodzimych paprotników, na podstawie ilustracji lub żywych okazów wykazuje różnorodność organizmów zaliczanych do paprotników, wykazuje przystosowania nagonasiennych do środowiska, omawia znaczenie roślin nagonasiennych w przyrodzie i dla człowieka, omawia cykl rozwojowy roślin okrytonasiennych, wyjaśnia, dlaczego kwiatostany ułatwiają zapylanie, wykazuje adaptacje w budowie owoców do sposobów ich rozprzestrzeniania się, ocenia znaczenie okrytonasiennych dla człowieka, rozpoznaje na ilustracji dziesięć gatunków roślin okrytonasiennych występujących w Polsce

ocena dobra:

UCZEŃ: opisuje przyrost korzenia na długość, omawia funkcje poszczególnych elementów pędu, na okazy roślinnym lub ilustracji wskazuje i omawia części, z których składa się łodyga, rozróżnia typy ulistnienia łodygi, na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje elementy budowy mchów i wyjaśnia ich funkcje, omawia znaczenie mchów w przyrodzie i dla człowieka, przy niewielkiej pomocy nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy, wyjaśnia znaczenie paprotników w przyrodzie i dla człowieka, rozpoznaje, korzystając z atlasów roślin, pięć gatunków rodzimych paprotników, wymienia przystosowania roślin nagonasiennych do warunków życia, omawia funkcje poszczególnych elementów kwiatu, rozpoznaje formy roślin okrytonasiennych, wymienia sposoby zapylania kwiatów, wykazuje zmiany zachodzące w kwiecie po zapyleniu, określa rolę owocni w klasyfikacji owoców, ocenia znaczenie okrytonasiennych w przyrodzie, rozpoznaje na ilustracji pięć gatunków roślin okrytonasiennych występujących w Polsce

ocena dostateczna:

UCZEŃ: omawia budowę zewnętrzną korzenia i jego podział na poszczególne strefy, wyjaśnia różnicę między pędem a łodygą, wskazuje części łodygi roślin zielnych, na materiale zielnikowym lub ilustracji wykazuje związek budowy liścia z pełnionymi przez niego funkcjami, na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje mchy wśród innych roślin, przy pomocy nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy, na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje paprotniki wśród innych roślin, wyjaśnia rolę poszczególnych organów paprotników, rozpoznaje, korzystając z atlasów roślin, trzy gatunki rodzimych paprotników, wyjaśnia funkcje kwiatów i nasion, omawia budowę rośliny nagonasiennej na przykładzie sosny, wykazuje na ilustracji, żywym lub zielnikowym okazy roślinnym różnorodność form roślin okrytonasiennych, podaje nazwy elementów budowy kwiatu, rozróżnia kwiat od kwiatostanu, na podstawie ilustracji lub żywych okazów omawia budowę owoców, wymienia rodzaje owoców, wymienia etapy kiełkowania nasion, wymienia przykłady znaczenia okrytonasiennych dla człowieka

ocena dopuszczająca:

UCZEŃ: wymienia podstawowe funkcje korzenia, rozpoznaje systemy korzeniowe, wymienia nazwy elementów budowy zewnętrznej pędu, wymienia funkcje liści, rozpoznaje elementy budowy liścia, rozpoznaje liście pojedyncze i złożone, wymienia miejsca występowania mchów, podaje nazwy organów występujących u mchów, wymienia miejsca występowania paprotników, podaje nazwy organów paproci, wskazuje miejsca występowania roślin nagonasiennych, na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje rośliny nagonasienne wśród innych roślin, wymienia miejsca występowania roślin okrytonasiennych, na ilustracji lub żywym okazy rozpoznaje organy roślinne i wymienia ich funkcje, na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje rośliny okrytonasienne wśród innych roślin, wymienia rodzaje owoców, przedstawia sposoby rozprzestrzeniania się owoców, wymienia elementy łodyg służące do rozmnażania wegetatywnego, wymienia znaczenie okrytonasiennych w przyrodzie

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów: sprawdziany po dziale, testy, kartkówki, odpowiedzi ustne, prace domowe i inne prace (np. prezentacje, doświadczenia, plakaty).

Uczniowie objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną mają dostosowane wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych zgodnie z zapisem w opinii z PPP. Szczegółowe warunki dostosowywania wymagań edukacyjnych są opracowywane dla każdego ucznia indywidualnie.

Warunki otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej, oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych

Uczeń może ubiegać się o ocenę wyższą niż przewidywana tylko wtedy, gdy:

- *Otrzymane przez niego oceny częściowe niejednoznacznie wskazują na konkretny poziom wiedzy, a zatem możliwe jest zakwalifikowanie jego umiejętności zarówno do oceny przewidywanej, jak i wyższej.*
- *Uczeń był obecny na wszystkich obowiązkowych formach sprawdzania wiedzy, czyli: pisał wszystkie sprawdziany, kartkówki, testy i inne prace pisemne lub odpowiadał ustnie i otrzymał z nich ocenę. W przypadku nieobecności, uczeń napisał/wykonał zaległą pracę w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. Brak zaliczenia którejkolwiek z form sprawdzania wiedzy może być podstawą do odmowy.*
- *Uzyskiwane przez niego niesatysfakcjonujące go oceny były poprawiane w terminie. Nie dopuszcza się pisania zaległego sprawdzianu/testu/itp. lub poprawiania oceny po terminie, pod koniec okresu, po uzyskaniu informacji o przewidywanej ocenie*
- *Prowadzi zeszyt i regularnie odrabia zadawane zadania domowe.*

Tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych

- 1. Po otrzymaniu informacji o przewidywanej ocenie uczeń (lub jego rodzic/prawny opiekun) składa nauczycielowi chęć ubiegania się o ocenę wyższą. Nauczyciel sprawdza, czy uczeń spełnia warunki formalne, tj.: brał udział we wszystkich formach sprawdzania wiedzy lub napisał je w wyznaczonym terminie, czy uczeń poprawiał oceny zgodnie z określonym terminem, czy oceny częściowe niejednoznacznie pozwalają określić poziom wiedzy, czy prowadzi regularnie zeszyt, czy odrabiał prace domowe, czy uczeń skorzystał ze wszystkich oferowanych form pomocy np. zajęć dodatkowych.*
- 2. Nauczyciel informuje ucznia o formie sprawdzenia wiedzy (np. test końcoworoczny, wypowiedź ustna). Przekazywana jest informacja o terminie zaliczenia (ustalona indywidualnie, ale przed radą klasyfikacyjną).*
- 3. Uczeń przystępuje do wskazanych przez nauczyciela form sprawdzających wiedzę (np. test, odp. usta). w terminie ustalonym przez nauczyciela.*
- 4. Po sprawdzeniu wiedzy ucznia nauczyciel podejmuje decyzję o ewentualnym podniesieniu oceny.*
- 5. Decyzja jest ostateczna i przekazywana uczniowi i rodzicowi/prawnemu opiekunowi nie później niż w dniu wpisywania do dziennika ocen ostatecznych zgodnie z corocznie opracowywanym harmonogramem.*